

predno izraste, kjer se skupaj pase, kajti rsje je potrebovalo 9 let, da je za košnjo bilo; kjer se pa živina ni pasla, je zdaj že 4 leta prav dobro fino rsje zrastle. Čudno res, da nekateri gospodarji ne pomislijo, kakošno škodo si sami delajo! Se ve da lakomneži so zadovoljni s tem, da jim živina domá klaje ne sne in se v borštu preživí; njim je vse eno, ali sita ali še prav lačna pride domú, da le odrine s pastirjem vred od doma v boršt. Tudi je veliko takih pastirjev, ki tuje popasejo, ne da bi po svojem pasli, da le živinče ne hodi lačno domú; tega ne pomislijo, da so tatje tujega blaga. Godí se tudi še druga škoda pri paši v gozdih, namreč ta, da se drevesa kradejo, ranijo, omajujejo in smola iz smrek vrta; take rane pa narejajo, da potem smreka ne dorašča, ali se še skorej posuši. Meseca julija je največa vročina; celó ta čas se ne smejo drevesa prav nič narezavati, ker s tem se pokončajo.

Poglejte nekatere posestnike, ki ne pasejo po gozdih, kako imajo lepo steljo, in kako lepo jim vse raste bodi-si drevesa ali rsje; živina pa, ki se ne klati po paši, je tudi nekaterih boleznih obvarovana. Še druga škoda pa je ta, da pastirji ne pustijo pri miru tičjih gnjezd. Ptice je Bog tudi vstvaril, da pokončujejo gosenice, črve in metulje, ter s tem nam veliko koristijo. Celó vrabce je škodljivo moriti; ne pozabimo zapovedi onega kralja, ki je veleval vse vrabce pomoriti, pa je s tem deželi tako škodo učinil, da je potem zapovedal, vrabcev v deželo prinesiti, in ostro prepovedal, potem kakega umoriti.

M. Bobnar.

Gospodarske skušnje.

Kako jajče lupine v prid obrniti.

Le prepogostoma vidimo po kmetih jajče lupine sèm ter tje po dvorišči ali celó na gnojišči raztresene ležati. To je velika napaka, kajti jajče lupine obstajajo iz ogelno-kislega apna in so, če se zdrobljene pokladajo kokošim, mladim prascem in teletom izvrsten pomoček, da dobijo te živali močne kosti, kokoši ležejo več jajc, prasci in teleta pa hitreje rastejo. Vsak gospodar naj bi tedaj gledal na to, da se jajče lupine v njegovi hiši ne zametujejo, marveč da jih tudi dobiva od drugod.

Gospodarske novice.

Pomoček govejo živino obvarovati kuge.

Če je kako govedo zbolelo za tisto hudo kugo, ki se k nam iz Turčije ali Rusije zatrosi, ni nobenega pomočka, kakor da se bolna živina pobije, kajti zdravniki niso našli še nobenega zdravila zoper to pošast. Al odvrniti, da živina ne naleze kuge, to naj bode skrb vsacega gospodarja, če je kuga blizo. Holandska vlada je pred nekimi leti, ko je na Holandskem goveja kuga hudo razsajala, priporočala neko zdravilo, ki se je dobro potrdilo. Tako na posestvu vojvodinje Weimarske, kjer se je to zdravilo rabilo, ni ne eno govedo za kugo poginilo, ko jih je nasproti na bližnjih posestvih med 100 poginilo 90. Naj tedaj naznanimo našim bralcem to zdravilo, al s tem dodatkom, da se ne zanemarja nič tacega, kar postava velevala takrat, ko je goveja kuga blizo. To zdravilo je kreosot, ki se rabi tako-le: vzame se 1 liter kreosota, kateremu se primeša 100 litrov vode; to naj se več minut premešava, da se kreosot vsede na dno. Voda naj se potem odlije in ž njo govedo enkrat ali dvakrat na dan umije, posebno po glavi, prsih in zadnjem delu života. S kreosotovo gošo, ki se je na dno posode vsedla, naj se pa poškopí

gnoj v hlevu; stene hleva naj pa se tudi včasi z imenovano kreosotovo vodo poškopijo. V škaf vode, s katero se živina napaja, naj se prilije nekoliko kapljic karbolne kisline, katere se živina kmalu navadi.

Peštansko zavarovalno društvo,

zastopano za Kranjsko in spodnjo Štajersko po g. Franc Dreniku, je imelo 31. marcija redno javno skupščino. Štirinajsti račun peštanske zavarovalne družbe za leto 1878. kaže: dohodka 3 milijone 929.714 gold. 14 kr., izdatka pa 3 milijone 779.978 gold. 13 kr. Čisti dohodek za leto 1878. je tedaj znesel 149.736 gold. 1 kr., od katerega se je izplačalo 100.000 gold. „dividende“ na delnice po 10 od sto. Ostali znesek se je pa pridjal zakladom in deloma porabil za sistemizirane nagrade. Škode je društvo od leta 1865. do leta 1878. plačalo 19 milijonov in 548.825 gold. 85 kr.

Deset zapovedi našim gospodarjem,

katere se tičejo poljedelstva.*)

1. zapoved: Njiva je, ki te redi. Zato jo pridno obdelavaj. Če jetvoja njiva močvirna, tedaj bolna, ozdravi jo, napravi drenažo, jarke, da se odteka preobilna voda iz nje. Pomisli tudi, da tvoja njiva ni zdrava, dokler je ne orješ vsaj za 10 ali 12 palcev (1 čevelj) globoko, kajti v plitvo orani njivi boš le malo lepih rastlin priredil.

2. zapoved: Ne miruj poprej, da imaš na njivi vsaj za en čevelj dobro zrahljane zemlje, da ti potem posejane rastline tvoj trud in gnoj bogato poplačajo, kajti pomisli, da je dokazano, da na 7 palcev globoko preorani njivi je bilo 15 vagonov, na 9 palcev orani 20 in na 12 palcev orani 24 vagonov koruze. Vsi trije deli so bili ena in ista njiva.

3. zapoved: Poslužuj se vrstilne setve; obdeluj zemljo z umnimi orodji in stroji.

4. zapoved: Pomisli, da boš le potem dobil lep dohodek od žita, krompirja in od drugih rastlin, če boš imel njivo pristo plevela.

5. zapoved: Ne smeš sejati žita za žitom, posebno ne iste vrste, kakor sploh ne iste rastline, ako hočeš imeti popolno žetev. Pomisli, da vsaka rastlina potrebuje posebnih jej hasijivih redilnih drobcev. Če je tedaj rastla na njivi pšenica, ki je iz zemlje pobrala, kar jej je bilo ljubo in potrebno, in ko bi zopet prišla pšenica, zgodilo se jej bo, da jej bo zdaj pomanjkovalo ugodne hrane.

6. zapoved: Ne sej pregosto, kajti gosta setev daje le prazno klasje.

7. zapoved: Presni (frišni) gnoj rabi le pri okopavnih rastlinah, kakor tudi pri detelji in enakih za krmo namenjenih rastlinah. Kolikor lepša rašč, toliko več bo krme, nasprotno pa ti slabo kaže položeno žito.

8. zapoved: Ne želi imeti obilo njiv; čuj, da tiste, katere imaš, dobro obdeluješ in gnojiš. Boljše je, da imaš le en oral vinograda, ki ga prav dobro oskrbuješ, kakor da bi imel 3 orale, pa vse zanemarjene kakor se žalibog! mnogokrat nahaja.

9. zapoved: Skrbi za to, da imaš obilno krme, in tvojemu posestvu primerno množino živine, vendar ne več, kolikor je moreš dobro rediti in oskrbovati. Ravnaj tudi umno in pravilno z gnojem v hlevu in

*) V izgled našim gosp. pisateljem, ki jih je volja po vitez Schneidovi želji pisati knjižico po pozivu 13. lista „Novic“. Se ve da te zapovedi segajo le na poljedelstvo, knjižica pa mora obsegati druge razdelke kmetijstva v isti obliki.